

UNA ERUPCIÓ IMAGINADA

Es trobava en una de les aules semicirculars de la Universitat Central de Barcelona plena de gom a gom, rodejat de joves aspirants; nerviosos, uns; atemorits, altres; amb pinta de saberruts, uns pocs. Molts havien arribat de les comarques interiors i aquell era el dia esperat per enfrontar-se a la temible autoritat acadèmica de la capital. Es féu un silenci sepulcral quan els començaren a entregar el full amb l'examen. Respirà satisfet. La prova específica del Curs Pre-universitari va resultar ser un tema lliure i literari del gènere «ciència-ficció». L'extensió exigida era d'un mínim de tres folis. En Marc no s'ho pensà ni un minut. Ja tenia el tema i el guió decidit. Situà l'acció en el territori que més coneixia i en un utòpic segle xxxi:

Primavera de l'any 3015.

La fageda d'en Jordà havia perdut l'encant, degut a un trastorn sobtat del seu microclima que emmalaltí els boscos de faigs. El salt del Sallent s'havia convertit en una cinglera seca i el Fluvià baixava sense cap alegria. La Garrotxa havia canviat els seus bucòlics paratges per terres seques i aspres. Els camps de fajol ja només es podien contemplar en les obres pictòriques de l'Escola Olotina exposades en els museus.

Aquella setmana de maig feia una xafogor insuportable i les temperatures arribaren als cinquanta graus. Tothom es quedava a casa i esperava el vespre per sortir una mica a prendre la fresca. Regnava una calma tensa.

A la costa, fortes tempestes d'onatge inundaven els ports i els passeigs de les poblacions litorals. La temperatura de la superfície del mar estava augmentant de forma preocupant, trencant la

tendència a l'alça de la mitjana anual. Els sensors submarins de pressió Ocean Botton Seismometers, situats al llarg de la costa, dos d'ells instal·lats al cap de Creus i a les illes Medes, indicaven que aquelles convulsions feien preveure un fort terratrèmol al Prepirineu. Ho confirmaven també els serveis del Système d'Information Sismique des Pyrénées (SISPy).

Els moviments compulsius dels sismògrafs estatals feien preveure una emergència imminent. Les falles que determinen les valls d'Olot i d'Hostoles, que constitueixen el principal focus de commoció sísmica del territori, estaven sota una permanent vigilància. Els experts de l'Institut Geològic començaven a témer que arribessin a la comarca els reflexos dels terratrèmols que es produïssin vora del mar. Les darreres erupcions freomagnàtiques i estrombolianes havien estat conseqüència dels mateixos processos geodinàmics i, tot i que havien passat més d'onze mil anys de la darrera erupció del Croscat, per primera vegada es temia una relació entre la zona on es generaven els magmes, situada a gran profunditat, i els previsible focus sísmics.

La inquietud va començar a circular entre la població quan el canal interactiu de televisió halogràfica recordà el terratrèmol de grau 9 de l'escala Mercalli, que el 15 de maig de 1427 va enderrocar Olot, Castellfollit de la Roca, Ridaura, el Mallol i Santa Pau, i que s'havia deixat percebre fins a Montpeller. El pànic, però, no es va produir fins que la Unitat de Risc Sísmic de l'Institut Geològic avisà que un terratrèmol de magnitud superior a l'escala 7 de Richter afectaria un indret de la comarca.

Quan el director del Servei Geològic sortí per la televisió pública, per declarar que el Govern de l'Estat havia decidit aplicar el Pla Especial d'Emergència Sísmica a les terres gironines, ja s'havia iniciat la fugida de milers de famílies en direcció a Vic, ja que temien que la sortida cap a l'Empordà i la Selva fos una ratera. Sortien carregades d'aliments i ampolles d'aigua mineral. Era una autèntica diàspora. Els més vells, però, es quedaren tancats a casa, esperant els serveis de salvament que el Govern faria venir d'arreu, inclosos una dotzena d'helicòpters, Exèrcit i Creu Roja, coordinats per la Direcció General d'Emergències i Seguretat Civil.

A les sis de la tarda del 20 de maig, un terratrèmol d'escala 9, amb l'epicentre situat al nucli de Sacot, va fer tremolar tota la comarca i obrí profundes esclotxes en el cràter Santa Margarida, que arribaren fins a les cambres magmàtiques connectades amb l'antiga xemeneia del volcà. L'ascens de la lava va ser ràpid, no va trigar més de quinze hores, degut a la gran pressió del gas que s'havia acumulat a més de cinquanta quilòmetres de fondària, i que arribava a la superfície amb una força colossal. El magma era una mescla de materials rocosos fosos, que contenien partícules sòlides en suspensió, i gasos dissolts a una temperatura superior als mil graus. El volcà esclatà com una grandiosa ampolla de cava, expulsant torrents de lava i materials piroclàstics en totes direccions.

El Crosbat inicià també un procés eruptiu, ja que ambdós volcans, en el passat, havien estat producte d'una mateixa erupció, sorgida d'una cambra magmàtica connectada a les dues xemeneies. Durant les primeres hores d'emergència es registraren dotzenes de víctimes, causades per l'impacte de les bombes llançades per les violentes emissions piroclàstiques.

El blau radiant del cel d'aquella calorosa tarda s'enfosquí fins a convertir-se en una volta infernal i paorosa. Rius de lava començaren a cremar els camps i boscos del pla de Sacot, enfonsant urbanitzacions i veïnats de la zona. En unes hores, la carretera comarcal d'Olot a Santa Pau es convertí en un riu magmàtic que es dirigia a la vall del Fluvià i que, durant la davallada, formava enormes arrugues i bombolles de gas.

Les erupcions estrombolianes varen ser intenses i la lava i els materials expulsats pels dos volcans arribaren al centre de la ciutat, tapant el llit del riu, com ja ho havien fet en el quaternari, cobrint totalment el passeig de Barcelona, la plaça Clarà i el carrer de Sant Rafael, destruint botigues i comerços, fins a arribar al primer esglaó de les escales de l'església de Sant Esteve.

El terratrèmol va ser una sacsejada de tal magnitud que va fer que la velocitat de rotació de la Terra s'accelerés lleugerament i que el dia s'escurcés en 1,8 milionèsimes de segon.

Una setmana després, des del volcà Montsacopa, el president del Govern va poder contemplar la ciutat parcialment coberta d'una extensa capa rugosa de lava negra. Els sistemes

d'aigua, gas i electricitat estaven destrossats. Milers d'olotins, que per manca de mitjans no havien pogut marxar, vivien en campaments que l'Exèrcit havia aixecat a la Vall d'en Bas, que sortosament no va rebre l'impacte eruptiu. Diversos canals internacionals de la Super Hi-Vision es desplaçaren a la Garrotxa per informar en directe. Les imatges de la catàstrofe varen ser vistes per tot el planeta.

Un mes després, els volcans Croscat i Santa Margarida, de sobte, varen deixar de vomitar lava. Durant una setmana, els helicòpters de l'Institut Geològic sobrevolaren els cràters fumejants per certificar el final de les emissions. Des de l'aire, els científics contemplaven la zona afectada, de les poques que quedaven amb espesses boscúries, convertida en un erm desolat i ennegrit.

El cor de la Garrotxa havia deixat de ser un paradís natural. El repte, ara, seria com reconstruir la seva història.

La prova específica li va merèixer 8 punts, una puntuació que seria decisiva per a la qualificació final de notable i per a la seva inscripció a la Facultat de Lletres.

Amb els anys se li va acudir pensar si aquella ficció literària que havia descrit podria ser la premonició d'un futur geològic i de canvi climàtic.